
Několik poznámek k médiím a extremismu.

Několik poznámek k médiím a extremismu.

V poslední době se množí projevy extremismu, respektive informace médií o provokacích extrémistů. Proto Fakulta humanitních studií a Ivan Gabal analysis a consulting uspořádala seminář, který se měl této tematice věnovat. Základní myšlenkou bylo, kolik příspěvků věnují média extremismu, zda je vhodné o takových aktivitách informovat, a jak se s touto tematikou média vyrovnávají.

V dopoledním panelu vystoupili zástupci Newton média, kteří velmi podrobně analyzovali, jak média o extremismu informují. Ukázali nejen tzv. objektivní informace, ale zdůraznili, že i neutrální informace, tedy na jedné straně informace o tom, že pochod extrémní pravice za účasti policie prošel a na druhé straně, že nedošlo ze strany odpůrců k incidentu, jsou vnímány jako výhra extrémistů. Pokud média dají prostor tzv. oběma stranám sporu, vlastně legitimují skupiny, které jsou orientovány nacionalisticky.

Prof. Dvořáková z VŠE se pokusila klasifikovat, co je populismus, populární, extrém a extremismus. Na současnou politickou scénu se dívala z hlediska politologie.

Jarmila Balážová mluvila o romských médiích. Uvedla také některé tituly, kterým by měla majoritní společnost pomoci. Doc. Osvaldová z katedry žurnalistky FSV UK naznačila, jakým tématům by se měla média věnovat. Mluvila především o tom, zda mají média o shromáždění a pochodech neonacistů, rasistů a xenofóbních skupin referovat. Ptala se, zda tak média plní svou informační povinnost, nebo pomáhají extrémní skupiny zviditelnit?

Extrémní skupiny celkem záměrně obesílají jak ČTK, tak další redakce informacemi o svých srazech, a pod různými záminkami žádají o oficiální povolení, která zpravidla dostanou. Média tady fungují jako prostředník, který jedná přesně podle známých teorií – referuje o událostech, které jsou nějak výjimečné, nejsou běžné, přitahují tím recipienty. Zprávy o tom, kolik bylo nasazeno policistů a jak se některá místa na pochod radikálů připravují – zavírání obchodů, zatloukání výloh – jsou jednostranné, nedostatečné, povrchní a v celku jednoduché a nepřinášejí žádané souvislosti. Doc. Osvaldová se také zajímala, jaká informační škoda může vzniknout, když se o podobných pochodech nebo tzv. koncertech nereferuje vůbec?

V další části svého příspěvku se ptala, kdo vybírá informace, jaké je jeho stanovisko, co vybere a co potlačí, jaká je současná nálada v redakcích. Upozornila také na rozdíl mezi printy a časopisy versus av média (video, internet) - printy mají víc možností vysvětlit a konfrontovat, televize reflektují jen dílčí problém. Obraz a tištěné slovo mají jinou účinnost. To je vždy potřeba vzít v úvahu. Obraz je více vnímán jako "pravda". Televize referují jen o tom, že k žádnému incidentu nedošlo (pak se ptáme, co to je incident?), průvod extrémistů proběhl bez násilí, obě skupiny od sebe oddělila policie. Televize doplní referát z místa – reportér říká, že se nic nestalo a průvod prošel bez problémů. Problém je už v tom, že se podobný pochod uskutečnil. Policie doprovází pochod extrémistů a dbá na pořádek. Tím posiluje legitimitu extrémních hnutí. Proč by je měla provázet?

Podle Osvaldové by se informace měly týkat především toho, v čem je právní problém. Proč nelze podobné pochody zakázat? Bez těchto informací se jen v publiku posiluje dojem, že nejde nic dělat a extremisté mají pocit beztrestnosti. Proč extremisté mají advokáty, kteří jsou schopni právního rozkladu, na který soud slyší a napadení je nemají?

Doc. Osvaldová řekla, že hovořit s extremisty na veřejně uznávaném fóru - univerzitě, v médiích - znamená povýšit je na „druhou stranu“, dát jim status alternativy. Pro extremisty je na takové diskusi nejdůležitější právě účast v ní. Tím se zapřísáhlým odpůrcům demokracie přiznává legitimita, začleňují se do společenského diskurzu. V této tendenci připadá zvláštní role médiím. Ať již senzacechtivost řady z nich či „nestrannost“, která bez ohledu na souvislosti žádá vyjádření „těch druhých“, obojí extrémistům přináší publicitu. „Věda nemá morálku,“ řekl jeden vysoký představitel Univerzity Karlovy před dvěma týdny. Na to je podle Osvaldové odpověď: „A člověk morálku má?“

Ve shodě s dalšími řečníky na závěr svého příspěvku uvedla: „Věřím, že myšlenky jsou lepší a horší, názory přijatelné a zavrženíhodné. To ostatně přijímají i ti, kdo diskuse s extremisty na univerzitě obhajují: mají studentům pomoci v interpretaci společenských rizik. Podle mého názoru však v tomto případě negativa převažují nad pozitivy. Celý proces výuky není ničím jiným než výsledkem výběru a rozhodování. Neexistuje povinnost nechat extremistu mluvit na akademické půdě nebo v médiích. Odmítneme-li je, demokracie se tím nestává totalitou.“

V další části diskutovali přímo představitelé médií. Za ČTK Julie Stejskalová, za MFD Jakub Pokorný, za Aktuálně .cz Petr Záhvozda, za Respekt Petr Třešňák a za idnes Jiří Šťastný. Vysvětlili přítomným, jak zacházejí s texty o rasismu a proč některé informace publikují.

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Univerzita Karlova v Praze

autorka: Doc. PhDr. Barbora Osvaldová vedoucí katedry žurnalistiky